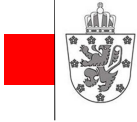

Regierung der Deutschsprachigen Gemeinschaft Belgiens
Oliver Paasch - Ministerpräsident

**Strategie voor de preventie van gewelddadig radicalisme
in de Duitstalige Gemeenschap van België
2016-2020**

Strategie voor de preventie van gewelddadig radicalisme in de Duitstalige Gemeenschap van België

2016-2020

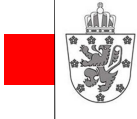
1. Algemene informatie

Uitgever	Regering van de Duitstalige Gemeenschap Oliver Paasch, Minister-president
Auteur	Daniel Hilligsmann
Lectoren	Michael Dejozé, André Desenfants, Ruth De Sy, Michael Fryns, dr. Jens Giesdorf, Harald Gouder, Jürgen Hezel, Daniel Keutgen, Harald Meyer, Nathalie Miessen, Yorick Pommée, Diana Rauw, Nina Reip, Harald Schlenter, Roland Stefanowicz, Andrea Tilgenkamp
Partner	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) Federale Politie Lokale Politie Federaal Parket Diensten van de onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg-, culturele, sociale- en sportsector in de DG Het justitiehuis van de DG De steden en gemeenten Amel, Büllingen, Bütgenbach, Burg-Reuland, Eupen, Kelmis, Lontzen, Raeren en Sankt Vith

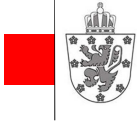

2. Inhoudsopgave

1. Algemene informatie	2
2. Inhoudsopgave.....	3
3. Inleiding	5
3.1. Begrippen	5
3.1.1. Radicalisme.....	5
3.1.2. Radicalisering.....	5
3.1.3. Gewelddadig radicalisme/extremisme.....	5
3.1.4. Terrorisme.....	5
3.1.5. Polarisatie.....	6
3.1.6. Foreign Terrorist Fighters (FTF).....	6
3.2. Context	6
3.2.1. Oorzaken van radicalisering	7
3.2.2. Salafistisch radicalisme.....	8
3.2.3. Rechts georiënteerd radicalisme (rechts-extremisme)	9
3.2.4. Links georiënteerd radicalisme.....	10
3.2.5. Preventie van gewelddadig radicalisme in de DG.....	10
3.3. Kadervoorwaarden	10
3.3.1. Verantwoordelijkheden in de Belgische staatsstructuur	10
3.3.2. Grensregio DG.....	12
4. Beleidsmatige aansturing	13
4.1. Coördinator voor de preventie van gewelddadig radicalisme	13
4.2. Interne veiligheidscoördinatie.....	13
5. Inhoudelijke accenten van de strategie in de vorm van vier "pijlers"	15
5.1. Grondbeginselen.....	15
5.2. Pijler 1: Preventie.....	15
5.2.1. Identificatie van radicale milieus.....	16
5.2.2. Herkenning van "symptomen" van radicalisering.....	16
5.2.3. Bevordering van het kritische denken bij jongeren en kritische behandeling van maatschappelijke onderwerpen in de scholen en buitenschools	16
5.2.4. Gedifferentieerde en individuele behandeling van elk afzonderlijk geval	17
5.2.5. Bevordering van een maatschappelijke interculturele dialoog "op gelijke voet"	17
5.2.6. Aanreiken van voorbeelden	17
5.3. Pijler 2: Deradicalisering	18
5.4. Pijler 3: Samenwerking	19
5.4.1. Samenwerking binnen België.....	19
5.4.2. Samenwerking op het niveau van de DG.....	20
5.4.3. Grensoverschrijdende samenwerking.....	20
5.5. Pijler 4: Communicatie.....	21
5.5.1. Externe communicatie	21
5.5.2. Communicatie tussen de overheden	21
5.6. Essentie van het 4-pijlermodel	23

6. Maatregelen	24
6.1. Pijler 1: Preventie.....	24
6.1.1. Vroegtijdige identificatie van radicale individuen of groepen	24
6.1.2. Bewustmaking van kinderen, jongeren en volwassenen	24
Bevordering van proefprojecten.....	27
6.1.3. Interculturele dialoog	27
6.2. Pijler 2: Deradicalisering	28
6.3. Pijler 3: Samenwerking	28
6.4. Pijler 4: Communicatie.....	29
6.4.1. Externe communicatie	29
6.4.2. Communicatie tussen de overheden	30
7. Perspectieven	32
8. Overzicht van alle maatregelen	34
9. Bronnenlijst.....	36

3. Inleiding

3.1. Begrippen¹

3.1.1. Radicalisme verwijst naar het fenomeen van het streven van personen of groepen naar radicale veranderingen in de samenleving. Dit kan de meest uiteenlopende vormen aannemen en soms politiek of religieus geïnspireerd zijn.

Radicalisme vormt niet onvermijdelijk een gevaar voor de democratische rechtsorde. Evenwel houden gewelddadige vormen van radicalisme de verheerlijking van gewelddadige acties en de goedkeuring van een ontmanteling of zelfs vernietiging van democratische structuren in. In die laatste zin kan radicalisme rechtstreeks verband houden met het plegen van misdrijven en een gevaar voor de democratische rechtsorde vormen.

De onderhavige strategie behandelt de preventie van gewelddadige vormen van radicalisme.

3.1.2. Het proces van **radicalisering** voltrekt zich glijdend bij individuen of groepen. Een eerste fase van de radicalisering is de vervreemding van samenlevings- en politieke systemen. Vervolgens is een groeiende intolerantie waarneembaar ten overstaan van een gedachtegoed dat men niet deelt. Een vergevorderd stadium van radicalisering is de bereidheid om fysiek en psychologisch geweld te aanvaarden als middel om de eigen standpunten op te leggen.

Met de in deze strategie voorgestelde maatregelen moeten radicaliseringsprocessen zo vroeg mogelijk worden afgewend.

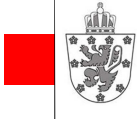
3.1.3. Gewelddadig radicalisme/extremisme wordt als een zeer vergevorderd stadium van radicalisering beschouwd. Er is geen ruimte meer voor ideologieën die afwijken van deze die men belijdt. De geradicaliseerde persoon of groep rechtvaardigt of gebruikt zelfs geweld als middel om de eigen standpunten door te drukken. Er is zelfs sprake van een positieve identificatie van de persoon of de groep met gewelddadige methoden.

Met de in deze strategie voorgestelde maatregelen moet gewelddadig extremisme helemaal aan banden gelegd worden.

3.1.4. De term **terrorisme** ten slotte wordt voor de uiterste fase van radicalisering gebruikt: Er wordt fysiek of psychologisch geweld gebruikt om mensen of groepen in de samenleving te terroriseren en hun de grootst mogelijke schade toe te brengen. Het gebruik aanwending van geweld en de eruit voortvloeiende gevolgen hebben tot doel een voedingsbodem te creëren die radicale maatschappelijke of politieke transformaties mogelijk maakt.

De in de onderhavige strategie voorgestelde maatregelen moeten de beëindiging van elke vorm van terrorisme ondersteunen.

¹ De in dit document gebruikte definities zijn ontleend aan de federale "Kadernota Integrale Veiligheid". Cf. 3.3.1.1. Federale Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019

3.1.5. Tijdens de behandeling van het onderwerp radicalisme wordt ook vaak naar het begrip **polarisatie** verwezen. Dat beschrijft het versterken van de tegenstellingen/spanningen tussen personen of groepen in de samenleving. Deze kunnen leiden tot een gevaar voor de openbare veiligheid.

3.1.6. Met **Foreign Terrorist Fighters (FTF)** worden mensen van Europese en in dit document met name van Belgische afkomst bedoeld die aan de zijde van terroristische groeperingen zoals IS als strijder in de burgeroorlog actief geweest zijn en vervolgens naar België teruggekeerd zijn. Aan FTF's wordt gezien hun militaire opleiding, oorlogservaring en daarmee gepaard gaande "verruwing" en wegens hun extremistische radicalisering een groot geweld- en risicopotentieel toegeschreven.

3.2. Context

Na de terroristische aanslag op de redactie van het satirische magazine "Charlie Hebdo" op 7 januari 2015 in Parijs², de vrijdelde aanslagen van Verviers op 15 januari 2015³ en de aanslagen op 13 november 2015⁴ in Parijs en op 22 maart 2016 in Brussel geniet het algemene thema radicalisering veel aandacht in de publieke opinie.^{5,6,7} De preventie van gewelddadig radicalisme wordt als gevolg van de opgesomde gebeurtenissen gezien als een centrale taak van alle politieke en sociale actoren in West-Europa.

Dor de militaire acties van de islamistische terreurmilitie "Islamitische Staat" (IS)⁸ krijgt het fenomeen van het religieus geïnspireerde, gewelddadige extremisme hierbij bijzondere aandacht.

De strategie van IS wordt in het bijzonder gekenmerkt door propaganda- en rekruteringsactiviteiten in nieuwe sociale media die soms specifiek op jonge Europese doelgroepen gericht zijn en deze ook daadwerkelijk bereiken (andere eerste contacten kunnen natuurlijk niet worden uitgesloten): Jongeren met de meest uiteenlopende sociale achtergrond uit heel Europa volgen de activiteiten van IS, delen de publicaties ervan en communiceren met IS-aanhangers. Ze wisselen niet zelden online van gedachten over extremistische content en worden ook beïnvloed, zodat ze zich uiteindelijk bij IS zouden aansluiten.

Ook teruggekeerde Europese militieleden van IS, de zogenaamde Foreign Terrorist Fighters (FTF), vormen een ernstige uitdaging voor het veiligheids- en sociaal beleid in de Europese lidstaten en regio's.

² Cf. sueddeutsche.de, Chronologie: Terror in Europa und Nord-Afrika [Chronologie: Terreur in Europa en Noord-Afrika], 13.01.2016

³ Ibid.

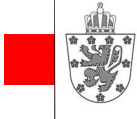
⁴ Ibid.

⁵ Cf. rtbf.be, Terrorisme : niveau d'alerte relevé, les militaires déployés à Brussels Airport [Terrorisme: alarmniveau verhoogd, militairen opgesteld in Brussels Airport], 17.11.2015

⁶ Cf. welt.de, Europol warnt vor schweren IS-Anschlägen in Europa [Europol waarschuwt voor zware IS-aanslagen in Europa], 25.01.2016

⁷ Cf. zeit.de, Belgien nach Terrordrohung in Alarmbereitschaft [België na terreurdreiging in staat van alarm], 21.11.2015

⁸ Cf. Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg [Centrale voor Politieke Vorming van de Deelstaat Baden-Württemberg], Islamischer Staat (IS) [Islamitische Staat (IS)]

In veel gevallen keren FTF's sterk getraumatiseerd en met een grote, soms psychologische begeleidingsbehoefte terug naar Europa. Deels werden ze teleurgesteld ten aanzien van de voorstellingen die hen voor hun vertrek motiveerden. Verder lijden FTF's vaak onder oorlogstrauma's en een daarmee gepaarde gaande morele verruwing evenals een daaruit resulterende bereidheid tot geweldpleging. Niet in het minst moet aan menige FTF de intentie worden toegeschreven om naar Europa terug te reizen met het concrete doel er gewelddaden te plegen of rekruteringsactiviteiten te ontplooiën.

Verder dient ook de nodige veiligheids- en preventietechnische aandacht te worden besteed aan tot geweldpleging bereide geradicaliseerde individuen of groepen die nog niet uit Europa vertrokken zijn of van wie het vertrek mislukt is.

Er zij uitdrukkelijk op gewezen dat in de onderhavige strategie ook rekening wordt gehouden met het fenomeen van het rechts georiënteerde radicalisme (rechts-extremisme)⁹. Volgens informatie van de federale diensten is dit aspect van het radicalisme momenteel op het grondgebied van de DG weliswaar niet acuut, maar het zou in de toekomst wel aan belang kunnen winnen.

3.2.1. Oorzaken van radicalisering¹⁰

Zoals uiteengezet in punt 1.2.2. moet radicalisering primair als een langdurig proces worden begrepen dat aan uiteenlopende, complexe omstandigheden toe te schrijven is. De oorsprong van dit proces is vaak te vinden in een psychische toestand van vervreemding, ontevredenheid en teleurstelling over de familiale, sociale, schoolse, professionele of politieke omgeving. Ook moeten ervaringen van discriminatie wegens afkomst of religie als oorzaak van radicaliseringstendensen worden vermeld.

De complexiteit van het wetenschappelijk onderzoek over de oorzaken wordt onderstreept door de heterogeniteit van de getrokken conclusies.

Zo vermeldt de Bundeszentrale für politische Bildung [Duits Federaal Centrum voor Politieke Vorming] "een ontbrekende of zwakke vaderfiguur"¹¹ als een mogelijke oorzaak van salafistische radicalisering, terwijl de Friedrich-Ebert-Stiftung in Berlijn "een autoritaire opvoeding, zeker wanneer daarbij ook huiselijk geweld ervaren werd"¹² als een fundamentele oorzaak van radicalisering beschouwt.

De Friedrich-Ebert-Stiftung benadrukt bovendien de volgende factoren:

- "Conflictueuze familierelaties, vaak in combinatie met een scheiding van de ouders;
- Een labiele persoonlijkheid op jeugdige leeftijd met een lage sociale resonantie en onderontwikkelde weerbaarheid¹³;

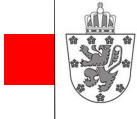
⁹ Cf. 3.2.3. Rechts georiënteerd radicalisme (rechts-extremisme)

¹⁰ Cf. bpb.de, Salafistische Radikalisierung – und was man dagegen tun kann [Salafistische radicalisering - en wat men daartegen kan doen], 22.10.2014

¹¹ bpb.de, Salafistische Radikalisierung – und was man dagegen tun kann [Salafistische radicalisering - en wat men daartegen kan doen], 22.10.2014

¹² Molthagen (uitg.), p. 22

¹³ Op de pagina's 25-27 (M6) wordt in het bijzonder ingegaan op de versterking van de weerbaarheid van jongeren.

- Onverwerkte ervaringen met discriminatie. Soms dragen zelfs niet-individuele maar collectieve ervaringen met discriminatie ("van de moslims") bij tot de radicaliseringsprocessen;
- De - uiteindelijk toevallige - gelegenheid om met leden van de scène in contact te komen."¹⁴

Bijzonder vatbaar voor radicalisering zijn voornamelijk jongeren (leeftijdsgroep van 12 tot 25 jaar) die door als negatief aangevoelde ervaringen of invloeden (bijvoorbeeld een instabiel ouderlijke thuis of een gebrek aan zelfdiscipline-ervaringen) instabiele persoonlijkheidsstructuren vertonen en soms het gevoel hebben "er niet bij te horen". De tweede prioritaire doelgroep wordt gevormd door mensen uit de leeftijdsgroep van 25 tot 35 jaar.¹⁵

3.2.2. Salafistisch radicalisme¹⁶

In het specifieke geval van het salafisme, een fundamentalistische stroming van de islam, moet ervan worden uitgegaan dat het de jongeren in een moeilijk, politiek en sociaal complex milieu een identiteit, een houvast en een missie, de deelname aan een "strijd voor de goede zaak", een mogelijkheid voor protest en provocatie tegen de ouders en de samenleving evenals een regelmatige, gestructureerde omgeving, vrienden, een gemeenschap en saamhorigheid biedt.

De salafistische gemeenschap heeft haar eigen symbolen, eigen kledingstijl, eigen communicatiekanalen en eigen taalgebruik¹⁷. Het salafisme fascineert ook met sprookjesachtige, inpalmende verhalen over engelen, demonen, hemel, hel, een fantastisch leven in het paradijs en soortgelijke zaken.

Er zij op gewezen dat de eigenlijke studie van de religie niet noodzakelijkerwijs centraal staat: Veel in West-Europa wonende salafisten volgen bij gebrek aan een gefundeerde religieuze opleiding zeer oppervlakkige argumentatiepatronen.

3.2.2.1. Propaganda en rekrutering aan de hand van het voorbeeld van het salafistisch radicalisme

Zeer sterk uitgewerkte vormen van extremistische propaganda worden vooral in het kader van het salafisme in eerste instantie op het internet verspreid. Via websites en sociale media worden sterke emoties uitlokkende content en islamistische oorlogspropaganda vooral voor jongeren gemakkelijk toegankelijk gemaakt.¹⁸

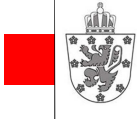
¹⁴ Molthagen (uitg.), p. 22

¹⁵ Deze conclusie is gebaseerd op de voorbereidende gesprekken van de auteur met vertegenwoordigers van de Federale Politie.

¹⁶ Cf. bpb.de, Salafistische Radikalisierung – und was man dagegen tun kann [Salafistische radicalisering - en wat men daartegen kan doen], 22.10.2014

¹⁷ De Bundeszentrale für politische Bildung [Duitse Federaal Centrum voor Politieke Vorming] noemt in dit verband de terugkerende begrippen "Subhanah Allah" ["Geprezen zij God"], "Mashaallah" ["Wat God wil"], "Ya'ani" ["Ik bedoel/Wel/Weet je"], "huichelaar" en "Achi" ["Broeder"]. Cf. bpb.de, Salafistische Radikalisierung – und was man dagegen tun kann [Salafistische radicalisering - en wat men daartegen kan doen], 22.10.2014

¹⁸ Cf. bpb.de, Salafistische Radikalisierung – und was man dagegen tun kann [Salafistische radicalisering - en wat men daartegen kan doen], 22.10.2014

Met overtrokken, veralgemenende boodschappen hangen islamisten een eenzijdig, polariserend en gemakkelijk toegankelijk wereldbeeld op dat duidelijke slachtoffers en vijanden aanreikt en vaak verwijst naar een "strijd van de ongelovigen tegen de moslims".¹⁹ Altijd weer wordt de vermeende culturele onverenigbaarheid van de islam en de westerse wereld voorgehouden.

Niet zelden leunt de verspreide content grafisch aan bij de formats van videospelletjes, waarmee jongeren vaak goed vertrouwd zijn. Soortgelijke films maken ook reclame voor de utopie van een "ideale samenleving" volgens de wetten van de sharia.²⁰

Volgens een studie van de Programmatorische Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid (BELSPO) kan de rekrutering van nieuwe, meestal jonge aanhangers voor extremistische groepen slechts zelden alleen via het internet plaatsvinden. In de meeste gevallen gaat de consumptie van extremistische inhoud op het internet gepaard met een interactie - in de echte wereld - met extremistische individuen of groepen. Aan de uitsluitende, exclusieve consumptie van extremistische internetinhoud wordt een eerder zwak rekruteringsucces toegeschreven.²¹

Zo nemen niet zelden ook in de echte wereld islamistische, meestal charismatische haatpredikers (o.a.) met ontvankelijke jongeren contact op, wekken ze hun vertrouwen en maken ze hen enthousiast voor de "finale strijd van de moslims tegen de ongelovigen".

3.2.3. Rechts georiënteerd radicalisme (rechts-extremisme)

Volgens een studie in opdracht van de Federale Overheidsdiensten Binnenlandse Zaken en Veiligheid en Preventie over de preventie van radicalisering in België²² verwijst het rechts georiënteerde radicalisme (rechts-extremisme) naar mensen die nationalistische modellen nastreven, met een grote betekenis van elementen zoals discipline, orde, hiërarchie en militarisme. Er wordt verwezen naar een "Arisch" model: alles wat van de eigen maatschappelijke normen afwijkt, moet worden verworpen. Dit kan zich soms uiten in de vorm van anti-islamitische, anti-Amerikaanse of regionaal-patriottische afwijzingen.²³

Het is belangrijk te weten dat uitingen van uiteenlopende vormen van radicalisme - bijvoorbeeld salafisme en rechts-extremisme - elkaar rechtstreeks beïnvloeden.²⁴

Bij de benadering van het rechts georiënteerde radicalisme op het grondgebied van de DG moet men ook rekening houden met zowel het hooliganisme²⁵ als de criminele motorbenden.²⁶

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid.

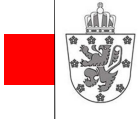
²¹ Cf. Brion et al., 2014

²² Cf. De Ruyver et al., 2011

²³ Ibid., p. 65-66

²⁴ Bijvoorbeeld de beweging "Hooligans tegen Salafisten" ["Hooligans tegen salafisten"], cf. tagesschau.de, In den Farben und der Sache getrennt [Door kleuren en zaak gescheiden], 29.10.2014

²⁵ "Met het begrip "hooligans" pleegt men jonge mannen aan te duiden die in de marge van voetbalwedstrijden of andere grote evenementen vechtpartijen met rivaliserende groepen of plaatselijke ordehandhavers leveren. Deze vechtpartijen ontstaan spontaan wanneer de groepen op elkaar botsen, deels vinden ze echter ook georganiseerd

3.2.4. Links georiënteerd radicalisme

Links georiënteerd radicalisme wordt wegens de ontbrekende relevantie voor de DG niet in de onderhavige strategie behandeld.

De behandeling van dit onderwerp in het kader van navolgende strategieën wordt hiermee echter geenszins uitgesloten.

3.2.5. Preventie van gewelddadig radicalisme in de DG

De Regering van de Duitstalige Gemeenschap van België (DG) besliste, met inachtneming van haar bevoegdheden, op grond van de hierboven beschreven fundamentele elementen om passende aandacht aan het onderwerp radicalisme te besteden.

Daarom stelde de Regering een coördinator voor de preventie van gewelddadig radicalisme aan²⁷. Deze laatste werd door de Minister-president belast met de opstelling van een strategie voor de preventie van gewelddadig radicalisme in de Duitstalige Gemeenschap van België.

Deze strategie beschrijft de Belgische en grensoverschrijdende kadervoorwaarden van het beleid voor de preventie van gewelddadig radicalisme in de DG. Ze bevat bovendien informatie over de beleidsmatige sturing en thematische actieprioriteiten in de vorm van vier "pijlers" die vijftig concrete voorstellen voor maatregelen inhouden. Tot slot geeft de auteur een vooruitzicht op middellange termijn voor het preventiebeleid van de DG.

De onderhavige strategie heeft betrekking op de periode 2016-2020 en voorafgaand aan de publicatie werd hierover met de relevante diensten van alle beleids- en bestuursniveaus overleg gepleegd. Een systematisch overleg met dezelfde partners moet de volledige uitvoering van de geplande maatregelen begeleiden.

3.3. Kadervoorwaarden

3.3.1. Verantwoordelijkheden in de Belgische staatsstructuur

Terwijl in de Belgische staatsstructuur de federale staat voor veiligheid bevoegd is, behoren preventie, voorlichting, onderwijs, vroege opsporing en sociale begeleiding van geradicaliseerde personen grotendeels tot de bevoegdheden van de Gemeenschappen.

Gelet op de beleidsmatige bevoegdheden van de DG sluit de strategie voor de preventie van gewelddadig radicalisme in de Duitstalige Gemeenschap van België aan bij de richtlijnen van

op afgesproken locaties plaats. Ze gaan vaak gepaard met massale vormen van vandalisme en – zoals de ervaring leert – is ook geweld tegen buitenstaanders niet uitzonderlijk.", Bliesener, 2009, p. 319

²⁶ Deze conclusie is gebaseerd op de voorbereidende gesprekken van de auteur met vertegenwoordigers van de Federale Politie.

²⁷ Cf. 4.1 . Coördinator voor de preventie van gewelddadig radicalisme

de federale "Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019"²⁸ en het federale "Actieplan Radicalisering", het "Plan R"²⁹.

3.3.1.1. Federale Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019

De federale Kadernota Integrale Veiligheid (KIV)³⁰ vormt de basis van het Belgische veiligheidsbeleid. De KIV is op conceptuele en inhoudelijke manier bepalend voor alle overwegingen op het vlak van het veiligheidsbeleid in België, zowel wat de grondbeginselen als wat de beleidsmatige prioriteiten aangaat.

De KIV werd opgesteld op basis van het Samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 tussen de Federale staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid. Dit akkoord heeft tot doel de samenhang van het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid te verbeteren door een grotere betrokkenheid van de deelstaten, rekening houdend met hun bevoegdheden.³¹

In de overeenkomst staat: "Alle betrokken departementen werken actief mee aan het waarborgen van de veiligheid in de samenleving."³² Een horizontaal geïntegreerd veiligheidsbeleid moet verwezenlijkt worden door de betrokkenheid van alle diensten die met aspecten van de openbare veiligheid te maken hebben.

De KIV werd op 7 juni 2016 tijdens een interministeriële conferentie zowel door de Federale Regering als door alle Belgische deelstaten goedgekeurd.³³

3.3.1.2. Federaal Actieplan Radicalisering, "Plan R"

Het federale Actieplan Radicalisering³⁴ ("Plan R") legt het kader vast voor de aanpak van nieuwe uitdagingen in ons land bij de preventie van de meest uiteenlopende vormen van radicalisme, met inbegrip van gewelddadig extremisme en terrorisme.

Na de vrijdelde aanslagen van Verviers in januari 2015 besloot de Belgische Federale Regering twaalf maatregelen voor de bestrijding van terrorisme en radicalisme uit te werken en te implementeren. Een van deze maatregelen is de actualisering van het "Plan R",

²⁸ Cf. 3.3.1.1. Federale Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019

²⁹ Cf. 3.3.1.2. Federaal Actieplan Radicalisering, "Plan R"

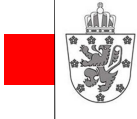
³⁰ Cf. N.N., Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019

³¹ Ibid, p. 47, M3: "(...) door de gewesten en de gemeenschappen binnen hun bevoegdheden, onder meer op vlak van binnenlands bestuur, welzijn, onderwijs, jeugd, media en integratie, volop de ruimte te geven om een beleid inzake de preventie van radicalisering te ontwikkelen en uit te voeren gericht op het wegnemen van de voedingsbodems voor radicalisering, het vergroten van de weerbaarheid door vroege signalering en het versterken van de sociale cohesie. Dit kan onder meer door het ontwikkelen van socio-educatieve initiatieven gericht op het versterken van identiteit van jongeren, alsook op de uitbouw van hun empathisch vermogen en historisch inzicht, door de socio-preventieve aanpak integraal te maken, d.w.z. een samenspel van acties die de lokale besturen, onderwijs, welzijn, jeugd, werk, opleiding en integratie, sociale cohesie en inburgering versterken. Deze aanpak wordt voor Vlaanderen gecoördineerd door het Vlaams Platform Radicalisering en door 'het regionaal platform dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd in werking gesteld'. Het is essentieel dat al deze acties samen komen in een lokale aanpak, zoals opgenomen in de acties binnen de verschillende actieplannen."

³² Samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 tussen de Federale staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid, artikel 1

³³ Cf. besafe.be, De Ministerraad heeft de Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019 en het Nationaal Veiligheidsplan 2016-2019 goedgekeurd, 09.06.2016

³⁴ Cf. N.N., Actieplan Radicalisering

waarbij de samenwerking met de Gemeenschappen en Gewesten, evenals de opname van de FTF-problematiek tot de prioriteiten dienen te behoren.

Met het nieuwe "Plan R" streeft de Federale Regering ernaar om te kunnen reageren op alle mogelijke radicaliseringstendensen die een bedreiging voor de democratische rechtsstaat vormen.

Wegens de grote uitdaging die het fenomeen radicalisme inhoudt, erkent de Federale Regering de noodzaak van een nauwe samenwerking tussen de verschillende processen en actoren. Door middel van een geïntegreerde aanpak dienen de maatregelen van alle relevante actoren tot in het kleinste detail op elkaar te worden afgestemd.

3.3.2. Grensregio DG

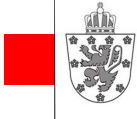
Als Belgische grensregio in het hart van Europa, de Euregio Maas-Rijn en de Regio Saar-Lor-Lux, speelt het overschrijden van de grenzen voor de DG in veel opzichten een cruciale rol.

Met de autosnelweg E40 verloopt een van de centrale verkeersassen tussen oost en west in Europa over het grondgebied van de DG. Op die manier zijn de Belgische steden Verviers, Luik en Brussel allemaal respectievelijk met de auto in 20, 30 en 90 minuten bereikbaar.

Bovendien ligt de DG vlak bij de Duitse stad Aken en de Nederlandse gemeente Vaals. De DG ligt op respectievelijk zowat 90 km van de steden Keulen, Düsseldorf en Trier. Ook de afstand tot de stad Luxemburg bedraagt ongeveer 90 km.

De luchthavens van Brussel, Düsseldorf, Eindhoven, Keulen/Bonn, Luik, Luxemburg en Maastricht zijn allemaal in maximaal 100 minuten per auto bereikbaar.

Bij de behandeling van het onderwerp veiligheid en preventie moet rekening worden gehouden met dit aspect, zowel in het kader van de grensoverschrijdende samenwerking als door rekening te houden met de meertaligheid van Oost-België.

4. Beleidsmatige aansturing

4.1. Coördinator voor de preventie van gewelddadig radicalisme

Op 19.11.2015 besloot de Regering een beleidscoördinator voor de preventie van gewelddadig radicalisme in de DG aan te stellen.³⁵

De coördinator is verantwoordelijk voor de uitvoering van de strategie voor de preventie van gewelddadig radicalisme in de Duitstalige Gemeenschap.

Daarnaast identificeert de coördinator de maatregelen van verschillende actoren op het grondgebied van de DG op het vlak van de preventie van gewelddadig radicalisme. Bovendien ondersteunt hij op beleidsniveau de overlegde, efficiënte samenwerking tussen de betrokken actoren.

Bovendien identificeert de coördinator voor de DG relevante voorbeelden van tools voor de preventie van gewelddadig radicalisme uit andere Europese regio's en geeft hij impulsen voor de uitvoering van concrete maatregelen en tools op het grondgebied van de DG.

De coördinator vertegenwoordigt de Regering in veiligheidsgerelateerde instanties op het federale niveau zoals het Platform "Radicalisme" van het Belgische overlegcomité of de Nationale Taskforce "Plan R" (NTF).

In crisissituaties bemiddelt de coördinator tussen de relevante veiligheidsinstanties en de Regering.

4.2. Interne veiligheidscoördinatie

Met het oog op een goede behandeling van het onderwerp veiligheid en preventie evenals in het bijzonder de preventie van gewelddadig radicalisme vroeg de Regering een veiligheidsmachtiging voor alle leden van de Regering aan.

Krachtens de Wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen, artikel 8, moet iedereen die toegang heeft tot geclassificeerde informatie houder van een overeenstemmende veiligheidsmachtiging zijn.³⁶

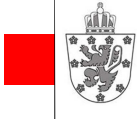
Aangezien de procedure³⁷ voorzien voor de uitgifte van een veiligheidsmachtiging aan een lid van de Regering de aanstelling van een veiligheidsofficier voorziet, besloot de Regering de heer Daniel Hilligsmann tot veiligheidsofficier voor alle leden van de Regering aan te stellen. Bovendien werd de heer Norbert Heukemes tot plaatsvervangend veiligheidsofficier aangesteld.³⁸

³⁵ Cf. Paasch, Regeringsbesluit EXVIII/19.11.2015/OP/197: Aanstelling van een beleidscoördinator voor de preventie van gewelddadig radicalisme in de Duitstalige Gemeenschap

³⁶ Cf. N.N., Wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen, artikel 8

³⁷ Ibid.

³⁸ Cf. Paasch, Regeringsbesluit EXVIII/19.11.2015/OP/197: Aanstelling van een veiligheidsofficier voor de Regering van de Duitstalige Gemeenschap en uitwisseling van informatie tussen het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) en de Duitstalige Gemeenschap

De veiligheidsofficier staat overeenkomstig artikel 13 van voornoemde wet in voor de bescherming van geclassificeerde informatie en het beheer van alle veiligheidsmachtigingen van de Regering en de ministeriële kabinetten.³⁹

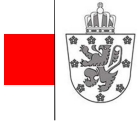
Gelet op de Richtlijn van 21 mei 2001 van het Ministerieel Comité voor Inlichting en Veiligheid inzake de modaliteiten voor het toezicht op de uitvoering van de opdracht van de veiligheidsofficieren is deze verantwoordelijk voor de inachtneming van de veiligheidsvoorschriften binnen de Regering en de ministeriële kabinetten.

De veiligheidsofficier heeft in het bijzonder de volgende taken:

- de uitvoering van de noodzakelijke veiligheidsvoorschriften en -normen,
- het toezicht op de naleving van deze voorschriften,
- het informeren van de bevoegde diensten over schendingen van deze voorschriften en lacunes in de toepassing ervan,
- de indiening van suggesties voor verbetering bij vastgestelde veiligheidslekken,
- het waarborgen van de verbinding tussen het beveiligingspersoneel en het relevante beveiligingspersoneel van andere overheden,
- het personeel dat houder is van een veiligheidsmachtiging regelmatig herinneren aan de geldende veiligheidsvoorschriften,
- het overgaan tot een administratief onderzoek in geval van veiligheidsincidenten en -compromittering,
- de boekhouding over de ontvangst en verzending van als "geheim" en "zeer geheim" geclassificeerde documenten.⁴⁰

³⁹ Cf. N.N., Wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen, artikel 13

⁴⁰ Ibid.

5. Inhoudelijke accenten van de strategie in de vorm van vier "pijlers"

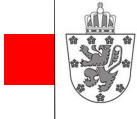
5.1. Grondbeginselen

- Principeel zou men idealiter op elk radicaliseringsproces moeten anticiperen met duurzame, resultaat opleverende mogelijkheden van integratie en inclusie, van de interculturele dialoog evenals van het jeugd-, onderwijs-, sociale, sport- en werkgelegenheidsbeleid. Niettemin moet worden vastgesteld dat dit ideaal soms niet kan worden bereikt. In dergelijke gevallen zijn concrete maatregelen voor de afwending van radicaliseringsprocessen zinvol en noodzakelijk.
- Op basis van de transversale thema's van het Regionaal Ontwikkelingsconcept van de DG⁴¹ is iedere overweging onderworpen aan de beginselen van **duurzaamheid** en **samenwerking**.
- Zoals beschreven in de inleiding start het fenomeen radicalisme niet pas, wanneer een gewelddaad vastgesteld wordt. De Regering streeft ernaar om radicaliseringsprocessen en de thematiek zelf **vroeg en proactief** aan te pakken, ook en vooral wanneer hieraan niet meteen behoefte lijkt te bestaan.
- Door de complexiteit van de thematiek worden a priori verschillende factoren die van invloed zijn, doelstellingen en doelgroepen behandeld. De strategie dient in deze zin als **geïntegreerd en integraal** te worden begrepen. De vier pijlers van deze strategie hebben bijvoorbeeld betrekking op zowel geradicaliseerde individuen of groepen en hun directe omgeving als op de openbare instanties die met het onderwerp radicalisme te maken hebben. De toegelichte maatregelen zijn enerzijds gericht op de daadwerkelijke preventie van gewelddadig radicalisme door middel van bewustmakings- en deradicaliseringsmaatregelen. Anderzijds staat bijvoorbeeld de samenwerking met uiteenlopende partners bij de overwegingen centraal. Bovendien kijkt dit document ook naar onderwerpen op het vlak van communicatiebeleid.

5.2. Pijler 1: Preventie

De efficiënte preventie van gewelddadig extremisme is een langetermijnopdracht voor de hele samenleving. De afwending van concrete bedreigingen van de veiligheid door geradicaliseerde individuen of groepen is weliswaar enerzijds de verantwoordelijkheid van de federale veiligheidsinstanties, maar anderzijds komt het erop aan om radicalisering vroegtijdig te herkennen en te voorkomen. Deze uitdaging kan men alleen aan dankzij de actieve betrokkenheid van alle direct of indirect betrokken openbare onderwijs-, jeugd-,

⁴¹ Cf. Heukemes (uitg), Regionaal Ontwikkelingsconcept van de Duitstalige Gemeenschap, Deel 4, Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap, 2015

jeugdzorg- en sociale diensten.⁴² Ook particuliere werkgevers kunnen in dit opzicht een belangrijke partner zijn.

5.2.1. Identificatie van radicale milieus⁴³

Omdat de oorzaken van de radicalisering van jongeren⁴⁴ soms moeten worden gezocht in hun interactie met radicale milieus, is het van doorslaggevend belang om dergelijke milieus met de hulp van lokale partners uit de school, de sociale en jeugdwerking evenals het particuliere bedrijfsleven en met de steun van de lokale en federale politie op voorhand te identificeren.

5.2.2. Herkenning van "symptomen" van radicalisering⁴⁵

Op dezelfde manier moet men werken aan de vroegtijdige herkenning van "symptomen" resp. schema's van radicalisering. Hiervoor en voor de identificatie van radicale milieus zijn de bewustmaking en de kwalificatie van de bovenvermelde eerstelijns werkers nodig. In dat verband wordt nogmaals benadrukt dat radicalisering niet pas met gewelddadig gedrag begint. Vroege stadia van salafistische radicalisering kunnen bijvoorbeeld onder andere worden gedetecteerd door een veranderde kledingstijl van de betrokkene, zijn intense deelname aan internetfora en het bekijken van YouTube-video's, zijn plotselinge gevoeligheid voor religieuze symbolen of zijn veranderd gedrag ten opzichte van zijn sociale omgeving. Net zo veelzeggend zouden een afnemende tolerantie voor ambiguïteit, een groeiende ontvankelijkheid voor complottheorieën of de agressiviteit tegenover andersgelovigen zijn.

5.2.3. Bevordering van het kritische denken bij jongeren en kritische behandeling van maatschappelijke onderwerpen in de scholen en buitenschools⁴⁶

Een ander belangrijk aspect van de preventiewerking heeft betrekking op de bevordering van het kritische denken en het stellen van vragen bij jongeren. De jongeren moeten al vroeg de vaardigheden verwerven om andere perspectieven te bekijken en simplistische, radicale standpunten als zodanig te kunnen herkennen.

Vooraf in de scholen moet de kritische behandeling van maatschappelijke onderwerpen worden versterkt. Naast de prestatiegerichte vakken zoals Duits, wiskunde of natuurwetenschappen dient er ook ruimte te worden vrijgemaakt voor thema's van politieke vorming, de bewustmaking voor filosofische onderwerpen of de behandeling van democratische waarden. Een gebrek aan een behandeling van dergelijke onderwerpen kan tot simplistische denkpatronen leiden en voortaan radicaliseringspotentieel creëren.

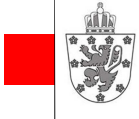
⁴² Cf. bpb.de, Salafistische Radikalisierung – und was man dagegen tun kann [Salafistische radicalisering - en wat men daartegen kan doen], 22.10.2014

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Jongeren en jonge volwassenen worden als bijzonder ontvankelijk voor radicalisering gezien - cf. 3.2.1. Oorzaken van radicalisering

⁴⁵ Cf. bpb.de, Salafistische Radikalisierung – und was man dagegen tun kann [Salafistische radicalisering - en wat men daartegen kan doen], 22.10.2014

⁴⁶ Ibid.

5.2.4. Gedifferentieerde en individuele behandeling van elk afzonderlijk geval⁴⁷

Bij de preventie van gewelddadig radicalisme dient zoveel mogelijk op de benadering van het individuele geval gefocust te worden.

De radicalisering ziet er bij elke betrokkene anders uit, heeft andere oorzaken en komt op verschillende wijze tot uiting. Het herleiden van het individu tot zijn afkomst, cultuur of religie zou in dit verband niet erg doelgericht of zelfs contraproductief zijn.

De in praktijk gebrachte categorisering van de samenleving in "wij" en "jullie" leidt er niet zelden toe dat de "andere" zich bewust van het "wij" distantieert. De "andere" bezorgt zichzelf een identiteit die zo ver mogelijk van het "wij" af staat en het "wij" soms zelfs afkeurt.

Er is bijvoorbeeld sprake van "buitenlanders" of "moslimjongeren", hoewel ze in België geboren en hier opgegroeid zijn. Dergelijke desinformerende veralgemeningen kunnen op geen enkele wijze bijdragen tot de gedifferentieerde, individuele erkenning en appreciatie van de betrokkene ten aanzien van zijn individuele culturele karakteristieke eigenschappen. De individuele biografie, de familiegeschiedenis van elk individueel geval is in dit verband van groot belang. Jongeren met oorlogstrauma's of jongeren van wie oorlogservaringen hun stempel op het familiale milieu gedrukt hebben, staan vaak onder grote psychologische druk en zijn bijzonder ontvankelijk voor radicalisering. Hiervoor is een intensieve verwerking van de biografie van het individu noodzakelijk. De jongere moet de kans krijgen om zijn verhaal te vertellen. Door belangstelling voor zijn geschiedenis te betonen, ervaart de jongere de erkenning van zijn partner en die erkenning is nodig voor het scheppen van een emotionele band.

5.2.5. Bevordering van een maatschappelijke interculturele dialoog "op gelijke voet"⁴⁸

Om de zojuist beschreven problemen aan te pakken, is het wenselijk en belangrijk om een maatschappelijke, interculturele dialoog "op gelijke voet" op gang te brengen. Die stelt alle betrokkenen in staat om met deels moeilijke maatschappelijke onderwerpen waarop soms een taboe rust om te gaan, emotioneel erop in te gaan en op die manier de basis voor de duurzame verwerking ervan te leggen. Het doel is niet in het minst om vooral aan jongeren duidelijk te maken dat zij niet uit het oog verloren worden en ernstig worden genomen, dat hun mening telt en dat ze met hun stem iets in gang kunnen zetten.

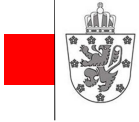
5.2.6. Aanreiken van voorbeelden⁴⁹

Niet in het minst komt het erop aan jongeren voorbeelden aan te reiken die de radicale propaganda voor zijn. In gevallen van salafistische radicalisering kan het bijvoorbeeld nuttig zijn om imams tot samenwerking te bewegen.

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Ibid.

In de context van het rechts-extremisme of hooliganisme kan samenwerking met representatieve regionale sportverenigingen nuttig zijn.

5.3. Pijler 2: Deradicalisering

Er is van deradicalisering sprake, wanneer een reeds geradicaliseerd individu breekt met zijn radicale denk- en handelwijzen en milieus. In de meeste gevallen is een gekwalificeerde psychosociale begeleiding van de betrokkene vereist voor een succesvolle en duurzame deradicalisering.⁵⁰

Vaak is het doel van het deradicaliseringswerk het verhinderen van verdere radicalisering/vervallen in extremisme. Prioritair moet de betrokkene ertoe worden aangezet om geweld als middel voor het bereiken van zijn doelstellingen af te wijzen. Met het deradicaliseringswerk moeten aan de betrokkene alternatieven voor zijn radicale denk- en handelwijzen worden voorgesteld.

Gelet op de bevoegdheden van de DG kan het deradicaliseringswerk in de onderhavige strategie geenszins de verwerking van strafrechtelijk relevante feiten inhouden.

Aangezien elk proces van radicalisering eigen biografische Ausgangssituaties, oorzaken en uitdrukkingsvormen heeft, moet ieder afzonderlijk geval individueel en gedifferentieerd worden behandeld. Een cross-casebenadering biedt geen garantie op succes.

De Bundeszentrale für politische Bildung [Duits Federaal Centrum voor Politieke Vorming] biedt een succesvolle deradicaliseringswerking op drie effectniveaus aan:

Bij de **ideologische component** is het belangrijk "dat de theorie en rechtvaardiging voor extremistisch gedrag evenals het verhaal en het interpretatiekader die daarachter schuil gaan, ontkracht worden. Het individu moet met alternatieven en kritische vragen worden geconfronteerd, zodat de beperkingen resp. tegenstrijdigheden en dubbele moraal van de islamistische ideologie duidelijk worden."⁵¹

Bij het **pragmatische aspect** gaat het erom "aan het individu mogelijkheden⁵² te bieden om uit het geradicaliseerde milieu te stappen. Vooral bij salafistische groeperingen kan dat bijzonder moeilijk zijn, omdat die ideologie zeer sterk gepaard gaat met het zich sociaal distantiëren van de reguliere samenleving en haar waarden. Bij het pragmatische aspect bestaat het doel er ook in om extremistische handelingen en het gebruik van geweld te beteugelen. In dit verband mag men echter niet vergeten dat het afzien van geweld niet meteen betekent dat het individu kritisch de ideologie geanalyseerd heeft resp. daadwerkelijk het extremisme afgezworen heeft."⁵³

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Ibid.

⁵² Volgens de auteur omvat dit ook re-integratiemogelijkheden.

⁵³ Ibid.

Het **affectieve aspect** betreft "de emotionele ondersteuning van het individu en het creëren van een alternatieve referentiegroep die tegengesteld is aan de radicale affectieve structuur van het individu. De advisering en aanmoediging door familieleden spelen hierbij een centrale rol. Bij dit aspect is het zeer belangrijk dat het betrokken individu positief en emotioneel bereikt wordt – en dat hem duidelijk wordt gemaakt dat niet hij als persoon maar zijn ideologie door de familieleden afgewezen wordt."⁵⁴

5.4. Pijler 3: Samenwerking

5.4.1. Samenwerking binnen België

5.4.1.1. Samenwerking binnen het federale Platform "Radicalisme"

Volgens de uiteenzettingen in het "Plan R" kunnen de eerder beschreven uitdrukkingsvormen van het radicalismefenomeen enkel efficiënt worden tegengegaan dankzij een nauwe samenwerking tussen alle beleidsniveaus.⁵⁵

Na de terroristische aanslagen in januari 2015 in Parijs besloot het Belgische overlegcomité tot de oprichting van een federaal "platform" voor de afstemming van een gemeenschappelijke aanpak voor de preventie van gewelddadig radicalisme. Het platform wordt gezien als een thematische tegenhanger van het overlegcomité en er zitten bijgevolg ook vertegenwoordigers van de Eerste Minister evenals van de minister van Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken in. Ook de ministers-presidenten van alle deelstaten zijn in dit beleidsplatform vertegenwoordigd.

Naast een systematische uitwisseling over bestaande en geplande initiatieven voor de preventie van gewelddadig radicalisme op alle vertegenwoordigde niveaus vinden regelmatige briefings over de interne Belgische veiligheidssituatie door het federale Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) plaats.

5.4.1.2. Samenwerking binnen de Nationale Taskforce "Plan R"

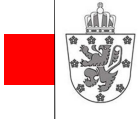
De Nationale Taskforce "Plan R" (NTF) is het federale overlegorgaan van alle Belgische politie-, veiligheids- en inlichtingendiensten, met inbegrip van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Crisiscentrum. Gezien de complexe aard van het fenomeen radicalisme en de ermee gepaard gaande maatschappelijke uitdagingen voorziet het nieuwe federale "Plan R" sinds 15 oktober 2015 de integratie van de Gemeenschappen en Gewesten in de NTF. Met name bij de vroegtijdige preventie spelen de Gemeenschappen wegens hun bevoegdheden een centrale rol.⁵⁶

De NTF dient in de eerste plaats voor de uitvoering van het "Plan R". Tegelijk nemen de voor de veiligheid en preventie bevoegde federale diensten de taak op zich om een overkoepelende "veiligheidscultuur" op alle relevante niveaus en in alle direct betrokken diensten te bevorderen. Dit omvat een uitgebreide basiskennis voor de modaliteiten voor de

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Cf. Actieplan Radicalisme

⁵⁶ Ibid.

uitwisseling en het gebruik van gevoelige inlichtingen alsmede voor de noodzaak van en de omgang met veiligheidsmachtigingen.⁵⁷

Een van de principes van het "Plan R" is dat relevante maatregelen die tot de bevoegdheid van meerdere Gemeenschappen en/of Gewesten behoren, een direct overleg tussen de navenante niveaus vereisen. Projecten die zowel de federale als deelstatelijke bevoegdheden betreffen, worden binnen de NTF besproken.⁵⁸

Ook binnen de nationale werkgroep "Plan R" dient een uitwisseling over de bestaande deelstatelijke preventiestrategieën plaats te vinden. Het doel is mogelijke raakvlakken tussen de strategieën van alle bevoegde actoren te identificeren en op die manier de efficiëntie van het integrale en geïntegreerde veiligheids- en preventiebeleid in heel België te bevorderen.⁵⁹

In het kader van de nationale werkgroep "Plan R" werden de eerste belangrijke stappen gezet voor een sterkere samenwerking tussen de diensten van de Gemeenschaps- (justitiehuisen, diensten voor arbeidsbemiddeling, ...), Gewest- en federale niveaus. Die moeten bijvoorbeeld met het oog op een mogelijke uniformering van de deradicaliseringsprocedures nog verder uitgediept worden.⁶⁰

5.4.2. Samenwerking op het niveau van de DG

Op het niveau van de DG zal er nauw overleg plaatsvinden met alle diensten van de onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg-, sociale en sportsector. Het is de bedoeling dat de uitvoering van de onderhavige strategie direct wordt afgestemd op de behoeften van de eerstelijns werkers.

Er wordt ook gestreefd naar een regelmatig overleg met de lokale en federale politie in de DG. In die zin moeten zowel de doelmatigheid van de voorgenomen maatregelen als de noodzaak van nieuwe concrete maatregelen behandeld worden.

5.4.3. Grensoverschrijdende samenwerking

Als gevolg van het internationale karakter van het fenomeen radicalisme werden in de Euregio Maas-Rijn (EMR)⁶¹ - en dus ook met steun van de DG - talrijke initiatieven op verschillende niveaus genomen. Zo ageert de EMR in nauwe samenwerking met de bestaande veiligheidsnetwerken.

Een bijeenkomst van alle betrokken actoren op 02.06.2015 had tot doel de "modus operandi" van de verschillende antiradicalisme- en antiterrororganen in de drie landen te leren kennen, wat zowel in de dagelijkse praktijk als in geval van nood zeer belangrijk kan zijn. De bijeenkomst bevestigde de noodzaak om politieel grensoverschrijdend zo nauw mogelijk samen te werken.⁶²

⁵⁷ Ibid.

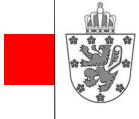
⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Cf. euregio-mr.com

⁶² Informatie van de Euregio Maas-Rijn

NeBeDeAgPol

De reeds bestaande structuren werden in die zin versterkt: NeBeDeAgPol⁶³ versterkte haar Werkgroep Radicalisme, die nu rechtstreeks onder de bevoegde politiechefs ressorteert. Hier worden gegevens uitgewisseld tussen taskforces, antiterrororganen, Verfassungsschutz [binnenlandse veiligheidsdienst], enz. Regelmatige bijeenkomsten moeten helpen om de bewegingen van verdachte personen ook grensoverschrijdend bij te houden.

EPICC

Het Euregionaal Politie-informatie- en -coördinatiecentrum EPICC⁶⁴ bevordert de grensoverschrijdende uitwisseling van gegevens "in real time". Ongeveer 35 politieambtenaren van verschillende politieorganisaties uit de drie landen trachten hier gegevens met elkaar te vergelijken en de politiemensen op het terrein op die manier concrete ondersteuning te bieden. Bij grenscontroles kunnen daardoor bijvoorbeeld de identificatiegegevens van gecontroleerde personen uit de verschillende databanken worden vergeleken.⁶⁵

BES

Het BES⁶⁶ is een ondersteunende structuur van de officieren van justitie en procureurs uit de EMR. Thematische werkgroepen van het BES verstrekken uit juridisch oogpunt advies over kwesties inzake de grensoverschrijdende veiligheid.

Andere soortgelijke initiatieven worden door de EMR deels financieel of logistiek, deels met haar expertise ondersteund.

5.5. Pijler 4: Communicatie

5.5.1. Externe communicatie

De Werkgroep Communicatie van de NTF houdt zich bij de samenwerking met de Gewesten en Gemeenschappen bezig met het opstellen van een gezamenlijke communicatiestrategie.

Ook de Gemeenschappen en Gewesten spelen een belangrijke rol bij de uitwerking van zogenaamde "counter-narratives", d.w.z. laagdrempelig gecommuniceerde en gemakkelijk te begrijpen tegenargumenten tegenover de propaganda van radicale milieus.

5.5.2. Communicatie tussen de overheden

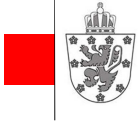
De uitwisseling van informatie tussen alle onderdelen van de veiligheids- en preventieketen is een fundamentele voorwaarde voor de doeltreffende activering van het integrale

⁶³ Afkorting: Nederland, België, Duitsland - Samenwerkingsverband van de politie in de Euregio Maas-Rijn

⁶⁴ Afkorting: Euregio Pol Info Coop Cent

⁶⁵ Cf. nebedeagpol.eu

⁶⁶ Afkorting: Bureau voor Euregionale Samenwerking

veiligheidsapparaat. De bevoegdheden en specialisaties van de betrokken diensten zijn zo verschillend dat de informatie-uitwisseling een essentiële factor voor succes is.⁶⁷

Het doel van een gestructureerde uitwisseling van informatie kan worden bereikt door middel van een zo goed mogelijke coördinatie van de respectievelijk toegepaste (preventieve, repressieve en curatieve) maatregelen. Op die manier moet de overkoepelende preventie van gewelddadig radicalisme geoptimaliseerd worden. De nauwe samenwerking tussen alle betrokken diensten moet ook een uitvoering van de noodzakelijke maatregelen waarborgen die zoveel mogelijk tijd bespaart.

Naast de bestaande informatiestroom tussen lokale en federale diensten op het niveau van de zogenaamde "Lokale Taskforces" (LTF) werden reeds de eerste inspanningen geleverd voor de specifieke informatie-uitwisseling tussen diezelfde diensten en de diensten met een deelstatelijke bevoegdheid (bijvoorbeeld justitiehuisen of diensten voor arbeidsbemiddeling). Dergelijke inspanningen moeten in de toekomst behouden en nog uitgediept worden.

De NTF voorziet in de oprichting van een gemeenschappelijke website rond het thema radicalisme. Deze geeft aan verschillende doelgroepen documentatie en informatie over de bevoegde aanspreekpunten. De content van Gemeenschappen en Gewesten kan hierin worden opgenomen.

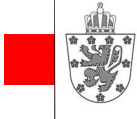
Verder houdt de NTF zich in haar Werkgroep "Preventie" bezig met de verkenning van concrete akkoorden over een thematische informatie-uitwisseling tussen diensten van de verschillende bevoegdheidsniveaus. Hiermee gepaard gaand vindt in nauw partnerschap met het CCIV⁶⁸ overleg over het zogenaamde "gedeeld beroepsgeheim" plaats. Het onderwerp van dit overleg is het creëren van een coherent en efficiënt wettelijk kader voor een uitwisseling van informatie tussen justitiële en bestuurlijke diensten evenals met scholen en sociale diensten.

Waar nodig en op verzoek kan de NTF lokale besturen en onder Gewest- of Gemeenschapsbevoegdheid vallende diensten laten deelnemen aan specifieke briefings over preventie- of veiligheidsrelevante thema's. Door systematisch overleg binnen de NTF moeten vraag en aanbod in deze context volledig geoptimaliseerd worden.

De omzendbrief van de minister van Justitie van 21 augustus 2015 voorziet tot slot de mogelijkheid van een systematische informatie-uitwisseling binnen de zogenoemde Lokale Integrale Veiligheidscellen (LIVC). De LIVC's brengen alle relevante actoren van de veiligheids- en socio-preventieve sectoren op het lokale niveau (burgemeesters, OCMW's, diensten van de gemeentebesturen en de lokale politie) bij elkaar.

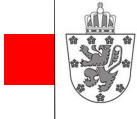
⁶⁷ Cf. Actieplan Radicalisme, p. 6, 8: Verbetering van de informatiestroom met het Openbaar Ministerie (OM) en met de Gemeenschappen en Gewesten

⁶⁸ Afkorting: Coördinatiecomité Inlichting en Veiligheid

5.6. Essentie van het 4-pijlermodel

Pijler 1: Preventie	<ul style="list-style-type: none">• Individuele behandeling van elk afzonderlijk geval• Identificatie van radicale milieus• Herkenning van "symptomen" van radicalisering• Bevordering van het kritische denken bij jongeren en kritische behandeling van maatschappelijke vraagstukken in de scholen• Bevordering van de maatschappelijke, interculturele dialoog "op gelijke voet"• Aanreiken van voorbeelden
Pijler 2: Deradicalisering	<ul style="list-style-type: none">• Individuele behandeling van elk afzonderlijk geval• Rekening houden met en behandelen van drie effectniveaus: de ideologische component, het pragmatische en het affectieve aspect
Pijler 3: Samenwerking	<ul style="list-style-type: none">• Uitbouw een overkoepelende veiligheidscultuur• Integratie van Gewesten en Gemeenschappen bij het veiligheids- en preventiebeleid van de Belgische federale overheid• Identificeren van raakvlakken door systematisch overleg op alle niveaus• Onderzoeken van mogelijkheden voor de uniformering van procedures
Pijler 4: Communicatie	<ul style="list-style-type: none">• Gemeenschappelijke communicatiestrategie• Informatie-uitwisseling tussen alle onderdelen van de veiligheids- en preventieketen• Specifieke informatie-uitwisseling tussen diensten van de federale en deelstatelijke niveaus• Coördinatie van bestaande maatregelen• Tijdbesparende uitvoering van noodzakelijke maatregelen• Creëren van een overkoepelende website voor alle betrokken diensten• Akkoord over thematische informatie-uitwisseling en overleg over "gedeeld beroepsgeheim"• Thematische briefings over veiligheidskwesties

6. Maatregelen⁶⁹

6.1. Pijler 1: Preventie

6.1.1. Vroegtijdige identificatie van radicale individuen of groepen⁷⁰

- M1** Bewustmaking van multiplicatoren en eerstelijns werkers en van het particuliere bedrijfsleven door middel van specifieke en vraaggerichte opleidingen voor de herkenning van radicaliseringssignalen en de correcte omgang daarmee
- M2** Identificatie van de relevante multiplicatoren en actoren in de DG
- M3** Verkennen van specifieke samenwerkingsmogelijkheden met multiplicatoren, onder meer met alle geloofsgemeenschappen en erediensdiensten in de DG
- M4** Systematische uitwisseling met de betrokken federale en lokale diensten

Partners: NTF, Lokale Taskforce (lokale en federale vertegenwoordigers), onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg-, sociale en sportsector, justitiehuis, particulier bedrijfsleven

6.1.2. Bewustmaking van kinderen, jongeren en volwassenen

Zoals beschreven in de inleiding vormen bij de behandeling van het fenomeen radicalisme vooral kinderen en jongeren een belangrijke doelgroep. Daarom richt de thematische bewustmaking zich ook precies tot die doelgroep.

In wezen komt het erop aan het kritische denken bij jongeren te bevorderen en een kritische behandeling van maatschappelijke thema's in de scholen te waarborgen.

Een ander accent ligt - zoals in de inleiding aangegeven - op de versterking van de veerkracht in dezelfde doelgroep.

- M5** Bevordering van het kritische denken bij jongeren en kritische behandeling van maatschappelijke onderwerpen in de scholen en buitenschools

Partners: Onderwijs- en jeugdsector

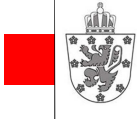
"BOUNCE veerkracht-tools"⁷¹

Het via het ISEC-programma van de Europese Commissie gefinancierde project "STrengthening RESilience Against VIOLent RADicalisation" ["Versterking van de weerbaarheid tegen gewelddadige radicalisering"] (STRESAVIORA) werd van januari 2013 tot januari 2015 uitgevoerd met het doel een psychofysieke opleiding in de context van de vroegtijdige preventie te organiseren, zodat (kwetsbare) jongeren geholpen kunnen worden om hun weerbaarheid tegen radicale invloeden te versterken en hun sociale omgeving bewust te maken. Het resultaat van dit project was de ontwikkeling van de "BOUNCE Resilience Tools".

⁶⁹ Die hierna opgesomde maatregelen volgen de structuur van het 4-pijlermodel en zijn niet op prioriteit of volgens een chronologische volgorde gesorteerd. Het valt niet uit te sluiten dat sommige maatregelen door de complexiteit van de behandelde thematiek enerzijds gelijkaardig zijn en anderzijds bij meerdere pijlers kunnen worden ingedeeld. De auteur verontschuldigt zich voor mogelijke verwarring als gevolg hiervan.

⁷⁰ Cf. KIV, p. 48, M8

⁷¹ bounce-resilience-tools.eu, BOUNCE veerkracht-tools

De BOUNCE-trainingtools zijn op basis van een wetenschappelijke studie (inclusief interviews met jongeren) uitgewerkt die de ontwikkeling van verschillende methoden mogelijk maakte om de weerbaarheid van de jongeren tegen gewelddadige radicalisering te versterken.

Door het raadplegen van de veelbelovende trainingspraktijk op het vlak van de bevordering van de weerbaarheid en door het uittesten van de tools in België en in Nederland was het mogelijk om de ontwikkelde methoden te concretiseren en te valideren.

BOUNCE is een pakket van drie tools voor de training en bewustmaking van jonge mensen en hun sociale omgeving. Deze tools zorgen voor een positieve reactie op de uitdaging om de gewelddadige radicalisering reeds in een vroeg stadium te voorkomen. De BOUNCE-tools zijn preventieve maatregelen die moeten worden uitgevoerd, zodra of - beter nog - voordat een gewelddadige radicalisering plaatsvindt. Zij geven jongeren en hun omgeving middelen en manieren voor de omgang met de uitdagingen waarmee ze te kampen hebben. De drie tools (BOUNCE young, BOUNCE along en BOUNCE up) zijn met elkaar verweven en complementair. Het BOUNCE-project stelt jonge mensen en hun netwerk in staat om zich te emanciperen, de eigen weerbaarheid te versterken en met een milieu te interageren dat de uitdagingen in verband met de radicalisering goed kent en erop voorbereid is.

De onderzoeksresultaten en trainingtools werden voorgesteld tijdens de Europese Conferentie van 4 december 2014 in Brussel. Het thema van de versterking van de weerbaarheid tegen gewelddadige radicalisering werd bovendien besproken tijdens de vergadering van het "Policy Planners Network" (PPN) op 5 december 2014. Op 8 januari 2015 werd voor de eerste keer een "train-the-trainer"-opleiding voor de opleiders uit alle 28 EU-lidstaten georganiseerd om de Europese opleiders met deze tools vertrouwd te maken.

- **BOUNCE young**

BOUNCE young is een programma om de weerbaarheid van jongeren te versterken. Het is bewezen dat een gezonde en sterke weerbaarheid een belangrijke beschermende factor is bij het voorkomen van gewelddadige radicalisering.

In tien (inter)actieve groepstrainingen oefenen en versterken de jongeren verschillende aspecten van hun veerkracht. Via een mix van actie en nadenken wordt een ruim gamma aan vaardigheden en competenties versterkt, ingeoefend en aan hun persoonlijke ervaringen gekoppeld. Zo leren de deelnemers de juiste "bounce" te vinden, d.w.z. zich niet te laten ontmoedigen (bounce back) en op te veren (bounce up), wanneer ze met uitdagingen geconfronteerd worden. Tijdens de training worden de jongeren ertoe gebracht het verband tussen de werkvormen en hun persoonlijke ervaringen te leggen.

Een BOUNCE young-training wordt steeds gecombineerd met de bewustmakingsacties van BOUNCE along voor ouders en eerstelijns werkers.

M6 Gebruik van Bounce young-trainingen in de DG

Partner: FOD Veiligheid en Preventie

- **BOUNCE along**

BOUNCE along is een bewustmakingstool voor ouders en eerstelijnswerkers. Hierbij worden tips, inzichten en praktische oefeningen voor volwassenen in de sociale omgeving van jongeren gegeven. BOUNCE along ondersteunt ze en versterkt hun rol in de vroegtijdige preventie van gewelddadige radicalisering.

Er worden vijf thema's behandeld: "een positief gezichtspunt", "versterking van de veerkracht", "veerkrachtige relaties en communicatie", "zorgen en uitdagende situaties" en "informatie en ondersteuning."

BOUNCE along richt zicht tot alle betrokken ouders en eerstelijnswerkers en kan met de BOUNCE young-training voor jongeren voor de versterking van de veerkracht gecombineerd worden.

M7 Gebruik van BOUNCE along-trainingen in de DG

Partner: FOD Veiligheid en Preventie

- **BOUNCE up**

BOUNCE up is een train-the-trainer-tool voor eerstelijnswerkers en leert hen werken met het BOUNCE young-programma voor de versterking van de veerkracht en de BOUNCE along-bewustmakingstool. Door de combinatie van de beide tools kunnen trainers een belangrijke ondersteunende rol spelen bij de vroegtijdige en positieve preventie van gewelddadige radicalisering.

Hierbij ondersteunen de trainers de jongeren en hun sociale omgeving en zetten ze een uitgebreid totaalconcept op dat aan de behoeften van de doelgroepen aangepast is.

M8 Gebruik van BOUNCE up-trainingen in de DG

Partner: FOD Veiligheid en Preventie

Project "Wegweiser" ["Wegwijzer"] ⁷²: bilaterale samenwerking met de stad Aken

"Wegweiser" ["Wegwijzer"]⁷³ is een preventieprogramma dat door de Verfassungsschutz [binnenlandse veiligheidsdienst] van de deelstaat Noord-Rijnland-Westfalen werd opgestart. Het basisprincipe is de lokale omzetting van op de maat van individuen toegesneden, autonome "wegwijzerstructuren". Hierbij neemt de binnenlandse veiligheidsdienst vooral tijdens de ontwerpfase de rol van externe deskundige op zich. Voor de regie van de gebruiksklare wegwijzerstructuren staan de respectieve gemeenten in.

De belangrijkste focus van het programma is de persoonlijke, gekwalificeerde en discrete ondersteuning van verschillende doelgroepen die met radicalisme geconfronteerd worden.

⁷² Cf. NN, Vragen en antwoorden over het preventieprogramma Wegweiser, maart 2016

⁷³ Ibid.

Naargelang van de individuele behoeften van de hulpzoekenden adviseren de medewerkers van Wegweiser zowel door radicale milieus aan het twijfelen gebrachte jongeren als ouders, gezinnen, leerkrachten, maatschappelijk werkers, collega's, enz.

Enerzijds adviseren de medewerkers van Wegweiser aan de betrokkenen om naargelang van de behoefte gebruik te maken van het bestaande aanbod van bestaande lokale diensten en het aanbod van de onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg- en sociale sector. Anderzijds schakelt Wegweiser in acute gevallen de bevoegde politie en justitie diensten in.

Ten slotte biedt Wegweiser op maat gemaakte bewustmakingsdiensten voor de bovenvermelde domeinen aan.

M9 Verkennen van een bilateraal partnerschap met het geplande Wegweiser-programma in Aken^{74,75}

Partners: Stad Aken, Wegweiser Aken, onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg- en sociale sector, lokale en federale politie

Bevordering van proefprojecten

M10 Bevordering van reeds gestarte of nieuwe proefprojecten voor de vroegtijdige preventie van radicaliseringsprocessen

Partners: Onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg-, sociale en sportsector

6.1.3. Interculturele dialoog

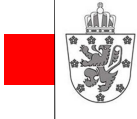
Door de bevordering van maatregelen met betrekking tot de interculturele dialoog moet de sociale cohesie op het grondgebied van de DG worden versterkt. Bovendien komt het erop aan de burgers van alle culturele en religieuze strekkingen in staat te stellen zich binnen het wettelijk kader vrij te ontplooiën en op deze manier op elke mogelijke sociale uitsluiting te anticiperen.

Op 5 november 2015 besliste de Regering van de DG in die zin tot de oprichting van een Stuurgroep "Interculturele Dialoog" binnen de Regering van de DG. Deze stuurgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle kabinetten samen en heeft tot doel bij de Regering op regelmatige tijdstippen verslag uit te brengen over bestaande en geplande maatregelen van de interculturele dialoog en de mogelijkheden tot samenwerking tussen de kabinetten.⁷⁶

⁷⁴ Cf. KIV, p. 51, M18

⁷⁵ Hierbij moet zeker rekening worden gehouden met de taalkundige behoeften van de DG (cf. 3.3.2.2. Grensregio DG): Het Wegweiser-aanbod moet in het Duits en het Frans en idealiter ook in het Nederlands beschikbaar zijn.

⁷⁶ Cf. Paasch, Regeringsbesluit: EXVIII/05.11.2015/OP/185: Oprichting van een Stuurgroep "Interculturele Dialoog"

- M11** Bevordering van maatregelen met betrekking tot de interculturele dialoog in de DG
- M12** Regelmatige verslaggeving aan de Regering van de DG via de Stuurgroep "Interculturele Dialoog"

Partners: Erediensten in de DG, onderwijs-, jeugd- en sociale sector, Herbert Quandt-Stiftung

6.2. Pijler 2: Deradicalisering

Programma's voor spijtoptanten

- M13** Verkennen van partnerschappen voor de uitvoering van programma's voor spijtoptanten in de DG

Partners: NTF, lokale politie, federale politie, jeugdzorg- en sociale sector, justitiehuis, partners in binnen- en buitenland

Uitwisseling van best practices op het vlak van preventie en deradicalisering tussen eerstelijns werkers⁷⁷

- M14** Bevordering van de interne uitwisseling tussen eerstelijns werkers (maatschappelijk werkers, opvoeders, leerkrachten, imams, wijkagenten, ...) op het niveau van de DG en daarbuiten

Partners: Onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg- en sociale sector, NTF

6.3. Pijler 3: Samenwerking

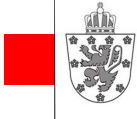
Uitbreiding en uitdieping van de samenwerking met de federale overheid met het oog op het ontwikkelen van socio-preventieve maatregelen^{78,79}

- M15** Detachering van een permanente vertegenwoordiger van de Regering in het federale Platform "Radicalisme" van het Belgische overlegcomité
- M16** Detachering van een permanente vertegenwoordiger van de DG in de NTF
- M17** Gebruikmaking van de opleidingsmogelijkheden van de federale diensten voor de diensten van de onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg-, sociale en sportsector van de DG die met radicalisme geconfronteerd kunnen worden
- M18** Ondersteuning van het door de federale overheid georganiseerd groen nummer voor de begeleiding van de milieus van radicaliserende personen door te zorgen voor een noodzakelijk follow-upaanbod op Gemeenschaps- en lokaal niveau
- M19** Ondersteuning, indien nodig, van de LIVC
- M20** Bewustmaking van de diensten van de DG en het lokale niveau ten aanzien van de mogelijkheid van briefings over veiligheidsrelevante thema's door de federale diensten

⁷⁷ Cf. KIV, p.50, M16

⁷⁸ De maatregelen 11-14 verwijzen naar de KIV. Cf. KIV, p. 47, M3: "(...) ondersteunen van gezinnen door opvoedingsondersteuning en informatie aan de ouders aan te bieden, naar het succesvolle voorbeeld van de vereniging Hayat in Duitsland, en familieleden, vrienden of andere betrokkenen (zoals leerkrachten,...) van geradicaliseerde of radicaliserende jongeren te begeleiden en lotgenoten met elkaar in contact te brengen."

⁷⁹ De maatregelen 15-17 verwijzen naar de KIV. Cf. KIV, p. 47, M5

M21 Bevordering van een efficiënte informatie-uitwisseling tussen alle relevante diensten en niveaus

Partners: Lokale overheden, onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg- en sociale sector, NTF

Uitdieping van de samenwerking met multiplicatoren in de DG, met inbegrip van de erkende erediensten⁸⁰

M22 Opstarten van een interreligieuze dialoog

M23 Onderzoeken van de mogelijke bijscholing en professionalisering van in de DG werkzame multiplicatoren

M24 Ondersteuning van de federale inspanningen voor de formulering van een strategie voor de preventie van polarisering in de media

M25 Onderzoeken van de wenselijkheid van de aanpassing van de voorwaarden voor de officiële erkenning van gebedshuizen

M26 Detachering van een permanente vertegenwoordiger van de DG in de federale commissie voor geloofsgemeenschappen, kerkfabrieken en gebedshuizen

Partners: FOD Binnenlandse Zaken, FOD Justitie, multiplicatoren in de DG

Consolidering en uitdieping van de grensoverschrijdende samenwerking

M27 Ondersteuning, als partner van de EMR, van de structuur NeBeDeAgPol

M28 Ondersteuning, als partner van de EMR, van de structuur EPICC

M29 Ondersteuning, als partner van de EMR, van de structuur BES

M30 Inschakeling van de diplomatieke vertegenwoordiging in Berlijn voor het leggen van grensoverschrijdende contacten op het vlak van preventie en veiligheid

M31 Verkennen van nieuwe samenwerkingsverbanden op het niveau van de Regio Saar-Lor-Lux

Partners: EMR, Regio Saar-Lor-Lux

6.4. Pijler 4: Communicatie

6.4.1. Externe communicatie

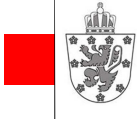
Uitwerking van "counter-narratives"⁸¹

M32 Onderzoeken - in samenwerking met de FOD Veiligheid Preventie - van de mogelijkheid voor de uitwerking van "counter-narratives" en het aanreiken van positieve voorbeelden in de onderwijs-, jeugd-, cultuur- en sportsector

Partners: Onderwijs-, jeugd-, cultuur- en sportsector, FOD Veiligheid en Preventie

⁸⁰ Cf. KIV, p. 48, M6

⁸¹ Cf. KIV, p. 50, M7

6.4.2. Communicatie tussen de overheden

Uitgebreide inventarisatie van de uitingen van het fenomeen radicalisme in België door een efficiënte informatie-uitwisseling tussen alle betrokken diensten⁸²

- M33** Identificeren van alle betrokken diensten op het grondgebied van de DG
- M34** Networking tussen deze actoren en alle relevante overheden

Partners: Onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg- en sociale sector, lokale overheden, Waals Gewest, FOD Binnenlandse Zaken, FOD Justitie, FOD Veiligheid en Preventie, NTF, lokale en federale politie

Strategische informatie-uitwisseling tussen de deelstaten en het federale niveau⁸³

- M35** Strategische informatie-uitwisseling met het oog op een optimale begeleiding van geradicaliseerde individuen in samenwerking met de onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg- en sociale sector, de federale gerechtelijke diensten en het justitiehuis
- M36** Aanstelling van een centrale coördinator voor de uitwisseling van informatie tussen de DG en alle andere relevante niveaus van de Belgische federale staat

Partners: Onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg- en sociale sector, federale justitiële diensten, justitiehuis, NTF

Informatie-uitwisseling over bestaande maatregelen ter preventie van gewelddadig radicalisme⁸⁴

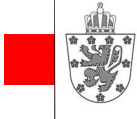
- M37** Ondersteuning van de opstelling van een "witboek" over de preventie van polarisering, radicalisering en de bestrijding van terrorisme in samenwerking met de FOD Veiligheid en Preventie
- M38** Ondersteuning van de inventarisatie, de begeleiding en de evaluatie van preventiemaatregelen door de federale diensten
- M39** Ondersteuning van de federale inspanningen voor de bevordering van proefprojecten en voor de uitwisseling van ervaringen en kennis op alle beleidsniveaus
- M40** Ondersteuning van de harmonisatie van bestaande preventiemaatregelen op alle niveaus
- M41** Uitwisseling en benchmarking van best practicemodellen binnen de NTF

Partners: NTF, FOD Veiligheid en Preventie

⁸² Cf. KIV, p. 46, M1

⁸³ Cf. NCSI, p. 51, M19

⁸⁴ Cf. KIV, p. 46, M2

Samenwerking tussen diensten van de DG en federale justitiële diensten⁸⁵

M42 Ondersteuning van een verruiming en uitdieping van de samenwerking tussen de diensten van de DG (in het bijzonder het justitiehuis) en de federale gerechtelijke diensten in het kader van het "Plan R"

Partners: Justitiehuis, FOD Binnenlandse Zaken, FOD Justitie, NTF

Creëren van de noodzakelijke kadervoorwaarden voor een efficiënte informatie-uitwisseling tussen alle niveaus⁸⁶

M43 Onderzoek en evaluatie van mogelijke aanpassingen aan het specifiek wettelijk kader met het oog op het waarborgen van een efficiënte informatie-uitwisseling tussen de diensten van de DG en de diensten van het federale niveau

Partners: FOD Binnenlandse Zaken, FOD Justitie, NTF

Harmonisatie van de maatregelen op alle niveaus voor het tegengaan van de verglijding van radicalisme in gewelddadig extremisme en terrorisme⁸⁷

M44 Harmonisatie van bewustmakings-, deradicaliserings- en repressiemaatregelen op alle niveaus (met name justitie, justitieuizen, sociale diensten) met het oog op een maximale efficiëntie

M45 Ondersteuning van efficiënte informatiestroom tussen penitentiaire diensten en diensten van de DG

Partners: NTF, alle partners

Efficiënte opvolging van deradicaliseringsprocessen⁸⁸

M46 Bevordering van de informatiestroom nodig voor een efficiënte, individuele begeleiding van geradicaliseerde individuen met het oog op hun deradicalisering en re-integratie in de samenleving

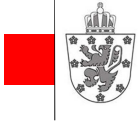
Partners: Onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg- en sociale sector, NTF

⁸⁵ Cf. KIV, p. 49, M11

⁸⁶ Cf. KIV, p. 47, M4

⁸⁷ Cf. KIV, p. 49, M

⁸⁸ Vgl. NCSI, s. 50, M17

7. Perspectieven

De uitvoeringsfase van de onderhavige strategie ter bestrijding van gewelddadig radicalisme in de Duitstalige Gemeenschap heeft betrekking op het tijdvenster 2016-2020 en is gebaseerd op de federale KIV. Hoewel de auteur zich ervan bewust is dat 2019 door de dan geplande Gemeenschapsverkiezingen een belangrijk politiek snijpunt in de DG zal zijn, lijkt het driejarige tijdsbestek van 2016 tot 2019 in het licht van de voorziene maatregelen nogal kort en ontoereikend. Aangezien de huidige KIV op de periode 2016-2019 betrekking heeft, zal het volgende document daarvan als basis voor de opstelling van de volgende strategie voor de bestrijding van gewelddadig radicalisme in de Duitstalige Gemeenschap kunnen dienen.

De onderhavige strategie is de eerste in haar soort. Daardoor lijkt het vooraf reeds waarschijnlijk dat de aangeboden thematische pijlers en maatregelen nog zullen moeten worden verfijnd.

Verder werd de onderhavige strategie opgesteld in samenwerking met de lokale en federale politie, het Federaal Parket, de gemeenten in de DG, het OCAD en alle diensten van de DG die direct bij de implementering van de strategie betrokken zijn.

Gedurende de hele uitvoering van deze strategie zal er systematisch overleg met alle relevante actoren van de lokale, gemeenschappelijke, gewestelijke en federale niveaus plaatsvinden. Hiervoor wordt een begeleidingscomité opgericht dat met name bestaat uit vertegenwoordigers van de Regering van de DG, het Ministerie van de DG, de gemeenten, de onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg-, sociale en sportsector, de lokale en de federale politie, het Openbaar Ministerie evenals het OCAD. Het begeleidingscomité dient organisatorisch idealiter aan bestaande organen te worden gekoppeld.

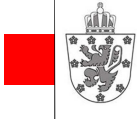
M47 Oprichting van een begeleidingscomité voor de implementering van de onderhavige strategie

Partners: Onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg-, sociale en sportsector, Openbaar Ministerie, lokale en federale politie, NTF

Monitoring en eindevaluatie

Gedurende diezelfde periode zal een systematische monitoring van de effecten van de voorgestelde maatregelen plaatsvinden. In die zin gaat het onderhavige document uit van de indicatoren van het "Plan R":

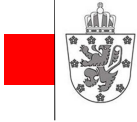
- analyses en verslagen van de NTF
- evolutie van het aantal FTF's in België
- evolutie van het aantal wegens extremistische strafbare feiten veroordeelde en gevangengezette personen in België
- evolutie van het aantal geradicaliseerde entiteiten middels tussentijdse verslaggeving door de Lokale Taskforces

Na de voltooiing van de beoogde uitvoeringsfase moet er een eindevaluatie van de onderhavige strategie plaatsvinden. Op basis daarvan, in het licht van nieuwe kadervoorwaarden en aanleunend bij te verwachten toekomstige federale veiligheids- en preventiestrategieën zal er een nieuwe strategie voor de preventie van gewelddadig radicalisme in de DG worden opgesteld.

- M48** Meten van het succes van de onderhavige strategie door middel van de hierboven genoemde indicatoren
- M49** Identificeren van nieuwe noodzakelijke pijlers en maatregelen
- M50** Eindevaluatie van de huidige strategie

Partners: Onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg-, sociale en sportsector, Openbaar Ministerie, lokale en federale politie, NTF

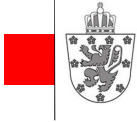

8. Overzicht van alle maatregelen

- M1** Bewustmaking van multiplicatoren en eerstelijnswerkers en van het particuliere bedrijfsleven door middel van specifieke en vraaggerichte opleidingen voor de herkenning van radicaliseringssignalen en de correcte omgang daarmee
- M2** Identificatie van de relevante multiplicatoren en actoren in de DG
- M3** Verkennen van specifieke samenwerkingsmogelijkheden met multiplicatoren, onder meer met alle geloofsgemeenschappen en erediensten in de DG
- M4** Systematische uitwisseling met de betrokken federale en lokale diensten
- M5** Bevordering van het kritische denken bij jongeren en kritische behandeling van maatschappelijke onderwerpen in de scholen en buitenschools
- M6** Gebruik van Bounce young-trainingen in de DG
- M7** Gebruik van BOUNCE along-trainingen in de DG
- M8** Gebruik van BOUNCE up-trainingen in de DG
- M9** Verkennen van een bilateraal partnerschap met het geplande Wegweiser-programma in Aken
- M10** Bevordering van reeds gestarte of nieuwe proefprojecten voor de vroegtijdige preventie van radicaliseringsprocessen
- M11** Bevordering van maatregelen met betrekking tot de interculturele dialoog in de DG
- M12** Regelmatige verslaggeving aan de Regering van de DG via de Stuurgroep "Interculturele Dialoog"
- M13** Verkennen van partnerschappen voor de uitvoering van programma's voor spijtoptanten in de DG
- M14** Bevordering van de interne uitwisseling tussen eerstelijnswerkers (maatschappelijk werkers, opvoeders, leerkrachten, imams, wijkagenten, ...) op het niveau van de DG en daarbuiten
- M15** Detachering van een permanente vertegenwoordiger van de Regering in het federale Platform "Radicalisme" van het Belgische overlegcomité
- M16** Detachering van een permanente vertegenwoordiger van de DG in de NTF
- M17** Gebruikmaking van de opleidingsmogelijkheden van de federale diensten voor de diensten van de onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg-, sociale en sportsector van de DG die met radicalisme geconfronteerd kunnen worden
- M18** Ondersteuning van het door de federale overheid georganiseerd groen nummer voor de begeleiding van de milieus van radicaliserende personen door te zorgen voor een noodzakelijk follow-upaanbod op Gemeenschaps- en lokaal niveau
- M19** Ondersteuning, indien nodig, van de LIVC's
- M20** Bewustmaking van de diensten van de DG en het lokale niveau ten aanzien van de mogelijkheid van briefings over veiligheidsrelevante thema's door de federale diensten
- M21** Bevordering van een efficiënte informatie-uitwisseling tussen alle relevante diensten en niveaus
- M22** Opstarten van een interreligieuze dialoog
- M23** Onderzoeken van de mogelijke bijscholing en professionalisering van in de DG werkzame multiplicatoren
- M24** Ondersteuning van de federale inspanningen voor de formulering van een strategie voor de preventie van polarisering in de media
- M25** Onderzoeken van de wenselijkheid van de aanpassing van de voorwaarden voor de officiële erkenning van gebedshuizen
- M26** Detachering van een permanente vertegenwoordiger van de DG in de federale commissie voor geloofsgemeenschappen, kerkfabrieken en gebedshuizen

- M27** Ondersteuning, als partner van de EMR, van de structuur NeBeDeAgPol
- M28** Ondersteuning, als partner van de EMR, van de structuur EPICC
- M29** Ondersteuning, als partner van de EMR, van de structuur BES
- M30** Inschakeling van de diplomatieke vertegenwoordiging in Berlijn voor het leggen van grensoverschrijdende contacten op het vlak van preventie en veiligheid
- M31** Verkennen van nieuwe samenwerkingsverbanden in de Regio Saar-Lor-Lux
- M32** Onderzoeken - in samenwerking met de FOD Veiligheid en Preventie - van de mogelijkheid voor de uitwerking van "counter-narratives" en het aanreiken van positieve voorbeelden in de onderwijs-, jeugd-, culturele en sportsector
- M33** Identificeren van alle betrokken diensten op het grondgebied van de DG
- M34** Networking tussen deze actoren en alle relevante overheden
- M35** Strategische informatie-uitwisseling met het oog op een optimale begeleiding van geradicaliseerde individuen in samenwerking met de onderwijs-, jeugd-, jeugdzorg- en sociale sector, de federale gerechtelijke diensten en het justitiehuis
- M36** Aanstelling van een centrale coördinator voor de uitwisseling van informatie tussen de DG en alle relevante andere niveaus van de Belgische federale staat
- M37** Ondersteuning van de opstelling van een "witboek" over de preventie van polarisering, radicalisering en de bestrijding van terrorisme in samenwerking met de FOD Veiligheid en Preventie
- M38** Ondersteuning van de inventarisatie, de begeleiding en de evaluatie van preventiemaatregelen door de federale diensten
- M39** Ondersteuning van de federale inspanningen voor de bevordering van proefprojecten en voor de uitwisseling van ervaringen en kennis op alle beleidsniveaus
- M40** Ondersteuning van de harmonisatie van bestaande preventiemaatregelen op alle niveaus
- M41** Uitwisseling en benchmarking van best practicemodellen binnen de NTF
- M42** Ondersteuning van een verruiming en uitdieping van de samenwerking tussen de diensten van de DG (in het bijzonder het justitiehuis) en de federale gerechtelijke diensten in het kader van het "Plan R"
- M43** Onderzoek en evaluatie van mogelijke aanpassingen aan het specifiek wettelijk kader met het oog op het waarborgen van een efficiënte informatie-uitwisseling tussen de diensten van de DG en de diensten van het federale niveau
- M44** Harmonisatie van bewustmakings-, deradicaliserings- en repressiemaatregelen op alle niveaus (met name justitie, justitieuizen, maatschappelijke dienstverlening) met het oog op een maximale efficiëntie
- M45** Ondersteuning van efficiënte informatiestroom tussen penitentiaire diensten en diensten van de DG
- M46** Bevordering van de informatiestroom nodig voor een efficiënte, individuele begeleiding van geradicaliseerde individuen met het oog op hun deradicalisering en re-integratie in de samenleving
- M47** Oprichting van een begeleidingscomité voor de implementering van de onderhavige strategie
- M48** Meten van het succes van de onderhavige strategie door middel van de hierboven genoemde indicatoren
- M49** Identificeren van nieuwe noodzakelijke pijlers en maatregelen
- M50** Eidevaluatie van de huidige strategie

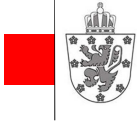
9. Bronnenlijst

Beleidspublicaties

- Heukemes (uit.), Regionales Entwicklungskonzept der Deutschsprachigen Gemeinschaft, Band 4, Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft [Regionaal Ontwikkelingsconcept van de Duitstalige Gemeenschap, Deel 4, Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap], 2015
http://www.dglive.be/PortalData/2/Resources/downloads/rek/REK4-72dpi-KORR_23sept.pdf, geraadpleegd op 29.02.2016 om 14.31 uur
- Samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 tussen de Federale staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid
- N.N., Wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen, 11 december 1998
- N.N., Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019
- N.N., Actieplan Radicalisme 2015
- N.N., Projectbeschrijving "Wegweiser", 2015
- Paasch, Regeringsbesluit EXVIII/05.11.2015/OP/185: Oprichting van een Stuurgroep "Interculturele Dialoog"
- Paasch, Regeringsbesluit EXVIII/19.11.2015/OP/197: Aanstelling van een beleidscoördinator voor de preventie van gewelddadig radicalisme in de Duitstalige Gemeenschap
- Paasch, Regeringsbesluit EXVIII/21.01.2016/OP/197: Aanstelling van een veiligheidsofficier voor de Regering van de Duitstalige Gemeenschap en uitwisseling van informatie tussen het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) en de Duitstalige Gemeenschap

Wetenschappelijke publicaties

- Bliesener, 2009, Hooliganismus, in: Diskriminierung und Toleranz, Psychologische Grundlagen und Anwendungsperspektiven [Hooliganisme, in: Discriminatie en tolerantie - Psychologische basis en toepassingsperspectieven], Beelmann, Jonas, (uitg.), Springer 2009
- Brion, De Ruyver, Easton, Laffineur, Pauwels, Schils, Verklaren en begrijpen van de rol van blootstelling aan nieuwe sociale media en gewelddadig extremisme. Een geïntegreerde kwalitatieve en kwantitatieve benadering, BELSPO, 2014
http://www.belspo.be/belspo/fedra/TA/synTA043_nl.pdf, geraadpleegd op 25.02.2016 om 11.57 uur
- De Ruyver, Easton, Noppe, Ponsaers, Verhage, Preventie van radicalisering in België, Maklu Antwerpen Apeldoorn, Portland, 2011
- Molthagen, dr. Dietmar, Handlungsempfehlungen zur Auseinandersetzung mit islamistischem Extremismus und Islamfeindlichkeit [Richtsnoeren voor de omgang met islamistisch extremisme en islamofobie], Friedrich-Ebert-Stiftung, 2015

Internetartikels

- besafe.be, De Ministerraad heeft de Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019 en het Nationaal Veiligheidsplan 2016-2019 goedgekeurd, <https://www.besafe.be/in-de-kijker/ministerraad-heeft-kadernota-integrale-veiligheid-2016-2019-en-nationaal-veiligheidspla>, geraadpleegd op 14.06.2016 om 11.46 uur
- bounce-resilience-tools.eu, BOUNCE veerkracht tools, <http://www.bounce-resilience-tools.eu/nl>, geraadpleegd op 16.02.2016 om 14.48 uur
- bpb.de, Salafistische Radikalisierung – und was man dagegen tun kann [Salafistische radikaliserung - en wat men daartegen kan doen], 22.10.2014, <http://www.bpb.de/politik/extremismus/islamismus/193521/salafistische-radikalisierung-und-was-man-dagegen-tun-kann>, geraadpleegd op 25.02.2016 om 10.00 uur
- euregio-mr.com, Inleiding, http://www.euregio-mr.com/nl/euregiomr?set_language=nl, geraadpleegd op 14.06.2016 om 10.13 uur
- lpb-bw.de, Islamischer Staat (IS) [Islamitische Staat (IS)], <https://www.lpb-bw.de/islamischer-staat.html>, geraadpleegd op 24.02.2016 om 14.20 uur
- nebedeagpol.eu, Schneller, besser und mehr Informationen für die Polizeien der drei Ländern [Snellere, betere en meer informatie voor de politiediensten van de drie landen], 2014, http://www.nebedeagpol.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=67&Itemid=466&lang=de, geraadpleegd op 14.06.2016 om 09.57 uur
- rtbf.be, Terrorisme: niveau d'alerte relevé, les militaires déployés à Brussels Airport [Terrorisme: alarmniveau verhoogd, militairen opgesteld in Brussels Airport], 17.11.2015, http://www.rtb.be/info/dossier/attaques-terroristes-a-paris/detail_attaques-a-paris-le-niveau-d-alerte-releve-presence-accrue-des-services-de-securite?id=9138621, geraadpleegd op 24.02.2016 om 14.46 uur
- sueddeutsche.de, Chronologie: Terror in Europa und Nord-Afrika [Chronologie: Terreur in Europa en Noord-Afrika], 13.01.2016, <http://www.sueddeutsche.de/news/panorama/terrorismus-chronologie-terror-in-europa-und-nordafrika-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-160113-99-902379>, geraadpleegd op 24.02.2016 om 14.41 uur
- tagesschau.de, In den Farben und der Sache getrennt [Door kleuren en zaak gescheiden], 29.10.2014, <http://www.tagesschau.de/inland/hooligans-119.html>, geraadpleegd op 29.02.2016 om 14.23 uur
- welt.de, Europol warnt vor schweren IS-Anschlägen in Europa [Europol waarschuwt voor zware IS-aanslagen in Europa], 25.01.2016, <http://www.welt.de/politik/ausland/article151434106/Europol-warnt-vor-schweren-IS-Anschlaegen-in-Europa.html>, geraadpleegd op 24.02.2016 om 14.50 uur
- zeit.de, Belgien nach Terrordrohung in Alarmbereitschaft [België na terreurdreiging in staat van alarm], 21.11.2015, <http://www.zeit.de/politik/ausland/2015-11/terrorangst-belgien-bruessel-nachrichten-liveblog>, geraadpleegd op 24.02.2016